Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Secretaris Generaal / plv. Secretaris Generaal
Nafase Covid-19
5.1.2e

Ontworpen door
5.1.2e
5.1.2e @minvws.nl

Datum
17 november 2022

Kenmerk
3469512-1039855-NC19

Zaaknummer
1039855

Bijlage(n)
1

Minister VWS

nota

(ter *voorbereiding* van een overleg)

Betreft	Interview door OvV
Vergaderdatum en -tijd	30 november 2022 12.30-14.00
Vergaderplaats	Ministerie van VWS

Paraaf directeur Paraaf pDG COVID-19

Paraaf SG

1 Aanleiding en doel overleg

Op 30 november 2022, 12.30-14.00, wordt u geïnterviewd door de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) in het kader van het derde deel van het OvV-onderzoek naar de aanpak van de coronacrisis. De OvV wil met u in gesprek over:

- de strategie,
- het zicht op het virus
- en het testbeleid.

De OvV heeft aangegeven dat u ook zelf onderwerpen kunt inbrengen die u relevant vindt.

Het derde deel van het onderzoek bestrijkt de gehele coronacrisis en is gericht op de strategie en doelstellingen van de aanpak van de coronacrisis, het zicht op het virus en de invoering en versoepeling van maatregelen. Publicatie van het derde deelonderzoek staat gepland voor 2023.

2 Deelnemers overleg

Namens de OvV:
Nog niet bekend. Volgt in de week van 21 november 2022.

Namens VWS:
- 5.1.2e 5.1.2e COVID-19)

Secretaris Generaal / plv. Secretaris Generaal
Nafase Covid-19
5.1.2e

Kenmerk
3469512-1039855-NC19

- 5.1.2e

3 Te bespreken punten

- De strategie
- Zicht op het virus
- Het testbeleid
- Eventueel zelf in te brengen onderwerpen

4 Advies en toelichting

Hierna volgt achtereenvolgens een toelichting op het derde deelonderzoek, de vier pijlers onder de strategie, het zicht op het virus en het testbeleid 2020-2022 in vogelvlucht. De tekst over het testbeleid is gebaseerd op de zogeheten kantelmomenten in de tijdlijnen "Testbeleid en capaciteit". Kantelmomenten zijn bepalende momenten die een beleids- en/of koerswijziging tot gevolg hadden. In de bijlage staat een overzicht van alle geïdentificeerde kantelmomenten uit de periode 2020-2022.

Derde deelonderzoek.
Het derde deelonderzoek naar de aanpak van de coronacrisis is voor VWS in april 2022 gestart met informatieverzoeken aan VWS. Dit onderzoek gaat over de periode vanaf juli 2021. Het onderzoek richt zich op onderwerpen die relevant waren voor de gehele duur van de coronacrisis, zoals de doelstellingen en strategieën van het kabinet en de wijze waarop zicht is gehouden op het virus en de gevolgen. De Ovv onderzoekt ook de afwegingen rondom de invoering en versoepeling van maatregelen.

Strategie van het kabinet tijdens de coronapandemie - de vier pijlers.
Het kabinet heeft in eerste instantie drie uitgangspunten geformuleerd die de pijlers vormden voor de strategie voor het bestrijden van de coronapandemie en de afwegingen voor de te nemen maatregelen:

1. een acceptabele belastbaarheid van de zorg - ziekenhuizen moeten kwalitatief goede zorg kunnen leveren aan zowel covid-19-patiënten als aan patiënten binnen de reguliere zorg;
2. het beschermen van kwetsbare mensen in de samenleving;
3. het zicht houden op en het inzicht hebben in de verspreiding van het virus.

Naarmate de crisis langer duurde heeft het kabinet in de afweging een vierde pijler toegevoegd:

4. het sociaal-maatschappelijk perspectief gericht op beperken van economische en maatschappelijke schade op korte termijn, aandacht voor structurele maatschappelijke en economische schade en voorkomen dat de lasten onevenredig neerslaan bij bepaalde groepen. Met het oog hierop is in augustus 2022 het Maatschappelijk Impact Team (MIT) ingesteld. Het MIT staat naast het Outbreak Management Team (OMT) en zal parallel daaraan adviseren over de bredere sociaalmaatschappelijk en economische impact van voorgestelde maatregelen om corona tegen te gaan.

Secretaris Generaal / plv. Secretaris Generaal
Nafase Covid-19
5.1.2e

Kenmerk
3469512-1039855-NC19

Zicht op het virus
Om zicht te houden op het virus (één van pijlers) heeft het kabinet ten tijde van de pandemie verschillende kanalen benut:
- De OMT adviezen geven inzicht in de ontwikkeling en spreiding van het virus.
- Het bron- en contactonderzoek van de GGD'en: met dit onderzoek kan de GGD (mogelijk) besmette personen zo snel mogelijk opsporen en voorkomen dat zij anderen besmetten. Bij bron- en contactonderzoek (BCO) achterhaalt de GGD waar iemand de infectie heeft opgelopen en onderzoekt het met wie de besmette persoon contact heeft gehad in de besmettelijke periode.
- Het corona dashboard, tevens bedoeld als informatie voor de samenleving. Iedereen kan hierdoor kennis nemen van de ontwikkeling van het virus.

Op dit moment komt het OMT niet meer bijeen, wel geeft het RIVM responsteam COVID-19 wekelijks een duiding van de epidemiologische situatie van het coronavirus aan het ministerie van VWS. Het BCO door de GGD is afgeschaald aangezien dit momenteel weinig meerwaarde geeft. Monitoring en surveillance van COVID-19 blijven echter onverminderd belangrijk. Het RIVM heeft een heel scala aan instrumenten ter beschikking om goed zich te houden op het virus, zoals rioolwatersurveillance, Infectieradar, Nivel-zorgregistratie eerste lijn, kiemsurveillance en het aantal meldingen van positieve testen bij de GGD. Ziekenhuis- en IC-opnames geven daarbij een beeld van de ernst van het virus en de gevolgen voor de zorg. Door een mix van monitoringsinstrumenten in te zetten kan de epidemiologische situatie nauwgezet in de gaten gehouden worden.

Het testbeleid 2020-2022 in vogelvlucht
Bij het begin van de pandemie bleek een tekort aan laboratoriummateriaal en coronatests. Eind maart 2020 wordt de Taskforce Diagnostiek opgericht en de Landelijke Coördinatiestructuur Testen (LCT). Hierin werken het ministerie van VWS, het RIVM, de GGD'en, de Taskforce Diagnostiek (bestaande uit de Nederlandse Vereniging Medische Microbiologie en de branchevereniging van leveranciers Diagned) en de Speciaal Gezant van het kabinet, de heer 5.1.2e, samen aan het doel om de testcapaciteit te vergroten.

Vanaf 30 maart 2020 lijkt het beeld van schaarste te zijn gekanteld. Meer laboratoria zijn gevalideerd door het RIVM en hebben opgeteld veel meer testcapaciteit dan aanvankelijk aangenomen. Nadat het OMT constateert dat er op dat moment voldoende capaciteit voorhanden is, wordt het testbeleid vanaf 6 april uitgebreid naar alle medewerkers in de zorg.

In mei 2020 worden stapsgewijs extra doelgroepen aan het testbeleid toegevoegd, (personeel op scholen en kinderopvang, jeugdtrainers, personeel in het OV, mantelzorgers). Vanaf 1 juni 2020 kan iedereen die milde klachten heeft zich laten testen.

In het begin van augustus 2020 streeft het kabinet naar het testen van terugkerende vliegreizigers, omdat mensen uit een risicogebied een verhoogd risico lopen op besmetting met COVID-19.

Halverwege september 2020 blijkt dat de testvraag groter is dan de testcapaciteit. Daarom gaat het kabinet over op risicogericht en prioritair testen. Eind oktober ontwikkelt de minister van VWS de Teststrategie met

drie sporen: (1) Opschaling 'Basis testinfrastructuur', (2) Voorbereiding van 'Testspoor sneltesten door werkgevers' en (3) 'Begeleide zelfafname'. Deze Teststrategie dient twee doelen: het bestrijden van de infectieziekte en het continueren van de economie en de samenleving.

Eind november 2020 brengt het OMT een advies uit over grootschalig en/of frequenter testen. Het OMT oordeelt dat het nuttig kan zijn (1) om inzicht in en controle te krijgen op het virus bij een plotselinge uitbraak, (2) om de verspreiding van SARS-CoV-2 tegen te gaan bij specifieke bijeenkomsten en (3) om eventueel bestrijdingsmaatregelen te vervangen en de maatschappij 'te openen'.

Door de opkomst van de VK-variant van het coronavirus, besluit het kabinet halverwege januari 2021 een risicogericht grootschalig testonderzoek te organiseren in Lansingerland. Vanaf 31 maart 2021 zijn de eerste zelftesten te koop bij de apotheken.

Vanaf 1 juni 2021 kunnen testbewijzen tijdelijk worden ingezet voor toegang tot activiteiten zoals sportwedstrijden, culturele instellingen zoals concertzalen, musea en theaters, evenementen en de horeca om ervoor te zorgen dat deze sectoren eerder voor publiek open kunnen gaan.

Het kabinet besluit dat vanaf 14 september 2021 commerciële testaanbieders zich kunnen aanmelden om testlocaties te openen waar burgers zich kunnen laten testen voor een coronatoegangsbewijs (CTB). Met deze nieuwe regeling wordt een groter deel van de markt benut.

Vanaf 25 september 2021 gaat Nederland weer verder open. Het kabinet besluit dat het gebruik van een CTB op sommige plekken verplicht zal worden. Mensen moeten kunnen laten zien, dat ze ofwel volledig gevaccineerd zijn, dat ze ofwel corona hebben gehad, of dat ze minder dan 24 uur geleden negatief getest zijn (zogenaamde 3G-beleid).

Om het onderwijs open te houden geeft het kabinet op 26 november 2021 aan dat het van belang is dat docenten en leerlingen zich vanaf groep 6 in het primair en middelbaar onderwijs twee keer per week zelftesten. Het kabinet scherpt daarmee het beleid rondom preventief zelftesten aan.

Begin december 2021 blijkt dat er als gevolg van de omikronvariant een enorme snelle stijging ontstaat in de testvraag en dat er opgeschaald dient te worden.

De CTB-plicht komt per 18 februari 2022 grotendeels te vervallen, behalve voor ongeplaceerde evenementen waar meer dan 500 personen aanwezig zijn. Dan moet men, een negatief testbewijs kunnen tonen.

Op 14 maart 2022 geeft het OMT aan dat Nederland zich bevindt in de zogenoemde 'transitiefase'. De focus van de bestrijding zal vanaf dat moment liggen op het vroegtijdig opsporen van oplevingen en virusvarianten en het beschermen van kwetsbaren om ernstige of langdurige ziektelast te voorkomen. In deze endemische fase zal de testinfrastructuur om een CTB te kunnen verkrijgen afgeschaald worden naar 'waakvlamniveau'.

Secretaris Generaal / plv. Secretaris Generaal
Nafase Covid-19
5.1.2e

Kenmerk
3469512-1039855-NC19

5. Achtergrond

Eerdere deelonderzoeken OvV

In het eerste deel van het onderzoek keek de Raad naar de voorbereiding op een pandemie, de crisisbeheersing, de getroffen maatregelen en de effecten van de coronacrisis op de veiligheid van kwetsbare mensen in de samenleving (datum publicatie 16-02-2022; kabinetsreactie 01-04-2022).

Het tweede deel van het onderzoek richtte zich op de vaccinatiecampagne en een aantal maatregelen die bij de tweede golf ingezet zijn, zoals mondkapjes, avondklok en scholensluiting. Hoofdboodschap van de OvV is dat het kabinet de individuele maatregelen beter had moeten monitoren en evalueren. (datum publicatie 12-10-2022; Kamerbrief 11-11-2022 n.a.v. verzoek vaste commissie VWS om een reactie op de conclusies over maatregelen tegen het coronavirus; kabinetsreactie volgt rond het kerstreces).

Politieke aandacht

Er volgen nog debatten met de Tweede Kamer over beide rapporten. Deze zijn niet gepland. Het ligt in de lijn der verwachting dat na het verschijnen van het derde rapport ook een debat met de Kamer volgt.

Publicitaire aandacht

Beide rapporten hebben in de media aandacht gekregen. Het eerste rapport is nog onder voorzitterschap van de 5.1.2e verschenen en trok, mede door een Volkskrant interview met de 5.1.2e bij het verschijnen van het rapport, de nodige aandacht. De 5.1.2e is per 1 september jl. vertrokken, er is nog geen nieuwe voorzitter.

Het tweede rapport heeft minder media aandacht gekregen. Naar verwachting zal dit derde rapport bij verschijnen ook media aandacht krijgen.

-
-
- 5.1.2e